

Æblesorter til økologisk dyrkning

De seneste otte år er 31 æblesorter undersøgt i Årslev. Målet er at finde ud af, om de er interessante nok til at erstatte de sorter, vi allerede har i produktion

✍ Hanne Lindhard og Marianne Bertelsen, AU, Årslev, hlp@hortiadvise.dk

📷 AU, Food, Årslev

De nye æblesorter har vi fundet ved at kontakte æbleforædlingsstationer over hele verden og forespurgt, om de havde nogle potentielle sorter til det kølige danske klima. Sorter, som er robuste nok til at kunne klare økologisk produktion. Podekviste blev hjemtaget og podet på grundstamme M9. Sorterne Rød Topaz og Santana blev brugt som målesorter. Træerne blev plantet i 2011 og 2012 som etårs træer på planteafstand 3,5 x 1,0 meter med fire gentagelser og totalt 20 træer af hver sort. I årene 2011-

2015 blev 20 af sorterne vurderet som uegnede til at dyrke i Danmark. De resterende 11 sorter er undersøgt nærmere de seneste tre år.

Økologisk dyrkning

Træerne blev dyrket økologisk med brug af godkendte sprøjtemidler. For at undersøge frugternes udseende og kvalitet er det vigtigt, at frugterne ikke ødelægges af sygdomme og skadedyr, som det kan være tilfældet i helt usprøjtede træer - afhængigt af de aktuelle vejrforhold. Der blev anvendt Kumulus S (svovl) og Armicarb (bagepulver) mod skurv, feromonforvirring mod viklerkomplekset, enkelte gange Bacillus produkter mod larver og én gang Neem Azal mod røde æblebladlus.

ALKMENE

Afstamning: Tyskland

Vækstkraft: Svag, udbredt middeltæt vækst.

Blomstringstid: Sen.

Høsttid: Først i september.

Udbytte: Middel.

Frugtstørrelse: Lille til middelstort lidt fladrundt æble.

Udseende og smag: Orange til rød dækfarve på ca. 60% af frugten. Et pænt æble med en rigtig god spisekvalitet.

Robusthed: Robust æblesort.

Anbefaling: Ja.

Et flot lille æble med en fin smag og et middel udbytte.

FRAGRANCE - anbefales som prøvesort

Afstamning: Tjekkiet

Vækstkraft: Middelkraftig med hængende vækst.

Blomstringstid: Tidlig til middel.

Høsttid: Midt oktober.

Udbytte: Middel til højt

Frugtstørrelse og form: Storfrugtet, lidt fladrunde.

Udseende og smag: Brunrød flammert dækfarve, som dækker ca. 70% af frugten. Saftigt sprødt æble, med syrlig-sød smag og end jævn til god spisekvalitet.

Robusthed: Får lidt æbleskurv, frugttræskraft og sodplet.

Smagen er bedre end gennemsnittet. En ret robust sort med et stort udbytte. Interessant.

STØTTET AF
**fonden for
økologisk landbrug**

Projektet er støttet af Promilleafgiftsfonden for frugtavlen og gartneribrugget og Fonden for økologisk landbrug.

Udbyttet

Bruttoudbyttet ligger tilfredsstillende for sorterne Fragrance, Tells 47/05, Galant, Sansa og Maribelle. Udbyttet mæssigt ligger disse sorter på højde med eller højere end målesorterne Santana og Rød Topaz. Sorterne Alkmene og NZ 4 kan endnu ikke bedømmes.

Sygdomme og skadedyr

Træer og frugter er bedømt for angreb af sygdomme og skadedyr samt for spisekvalitet. I 2016 var der flest skader efter skurv. Her stoppede vi med at bekæmpe skurv først i juni. Denne strategi var ikke holdbar i økologisk produktion, da der efterfølgende kom meget skurv på frugterne. I 2017 og 2018 blev der derfor bekæmpet skurv hele sæsonen. Særligt sorterne HL 782, Galant og Maribelle er følsomme for skurv.

SANSA - anbefales som prøvesort

Afstamning: New Zealand.

Vækstkraft: Middel med udbredt vækst.

Blomstringstid: Ikke registreret

Høsttid: Sidst i august.

Udbytte: Middelstort til stort udbytte.

Frugtstørrelse: Middelstort æble.

Udseende og smag: Rød dækfarve på ca. 60% af frugten. Et pænt sødt æble med en god spisekvalitet.

Robusthed: Ret robust, men pas på frugttræskraft og mosegrise.

Et forholdsvis tidligt sødt æble med en flot rød dækfarve. Høstes i perioden mellem Discovery og Aroma.

Tabel 1. Sorternes oprindelse, vækstkraft, tidspunkt for blomstring og høst samt gennemsnitsudbytte og -frugtstørrelse, 2016-2018.

Sort	Oprindelse	Vækstkraft	Blomstring	Høsttidspunkt	Gennemsnit 2016-2018	
					Udbytte tons/ha	Frugtstørrelse gram/frugt
Fragance	Tjekkiet	Middel	Tidlig	Midt i oktober	21	224
HL 782	Tjekkiet	Svag	Middel	Sidst i september	11	148
Santana	Holland	Svag	Middel	Først i september	22	188
Rød Topaz	Tjekkiet	Stærk	Tidlig	Midt i oktober	20	169
Tells 47/05	Holland	Middel	Tidlig	Sidst i september	30	110
Galant	Holland	Stærk	Middel	Først i oktober	32	115
Alkmene	Tyskland	Svag	Sent	Først i september	14 *	117
NZ4	New Zealand	Middel	Tidlig	Først i oktober	7*	115
Sansa	New Zealand	Middel	Tidlig	Sidst i august	25	135
Maribelle	Holland	Stærk	Sent	Midt i oktober	33	189
Galiwa	Tyskland	Svag	Sent	Først i oktober	14	165

* Plantet i 2015. Udbyttet er fra 2018.

Tabel 2. Sorternes følsomhed for æbleskurv, frugttrækræft og æblebladhvæpse. Desuden frugternes fasthed, spisekvalitet og udseende bedømt på en skala fra 1-9 hvor 9 er mest/bedst.

Sort	Skurv 2016		Kræft på træer aug. 2017	Æblehveps larveskade % angrebne frugter ved høst 2016	Fasthed Ved høst 2018	Gennemsnit af 2017 og 2018	
	% kasserede frugter ved høst	% angrebne frugter vedhøst				Spisekvalitet	Udseende
						1-9, hvor 9 = meget god	1-9, hvor 9 = meget flot
Fragance	0	14	1,8	34	8,4	5,6	5,5
HL 782	10	48	1,3	26	9,0	5,4	5,6
Santana	0	10	1,6	36	7,0	6,9	5,9
Rød Topaz	0	2	2,8	32	8,0	7,3	6,9
Tells 47/05	0	2	1,3	22	7,0	5,9	6,1
Galant	4	30	1,3	26	9,3	5,3	6,2
Alkmene	0	2	1,3	28	7,5	6,1	6,7
NZ4	-	-	2,2	-	10,5	6,9	6,3
Sansa	-	-	1,6	-	6,3	5,1	6,1
Maribelle	2	18	2,0	18	8,1	6,6	6,2
Galiwa	0	8	1,6	52	8,9	6,1	6,9

Sorterne Rød Topaz, NZ4 og Maribelle er følsomme for frugttrækræft. Æblehvepsen er den største skadevolder i økologisk æble dyrkning, og ingen effektive midler er tilladt. Hvepsen er årsag til et stort frugtfald sidst i juni samt en del larvegange på de modne frugter. I 2016 havde sorterne 18-52 procent frugter med større eller mindre skader fra æblebladhvæpse.

Frugtkvalitet

Sorternes spisekvalitet og udseende er bedømt af et hold ansatte på Institut for Fødevarer i Århus. Alle sorterne har en tilfredsstillende spisekvalitet. Målesorterne Rød Topaz og Santana ligger højt. Men NZ4 ligger også højt og tæt fulgt

af Maribelle, Alkmene og Galiwa. Alle sorterne er flotte at se på. Rød Topaz og Galiwa er vurderet højt. ■

Anbefales til økologi

- Målesorterne Rød Topaz og Santana er gode til økologisk dyrkning. Det er svært at finde sorter, som er bedre end disse.
- Den ældre sort Alkmene er plantet af en del økologiske avlere, og de fleste er tilfredse med den.
- Den newzealandske nummersort NZ4 er interessant, men pt kan der ikke købes træer af denne sort.

Anbefales ikke til økologi

- Maribelle er en vanskelig sort til økologi. Den bliver let for stor og er følsom for skurv og sodplet. Sorten er plantet hos nogle avlere.
- Sorten HL 782 kan ikke anbefales. Den er følsom for skurv og øjeplet, udbyttet er lille, og den har ingen specielle egenskaber, som ligger højere end de allerede dyrkede sorter.
- Sorten Galiwa kan ikke anbefales på grund af et lille udbytte, muligvis fordi den er følsom overfor æblebladhvæpse.